

Επιστημονικό Συμπόσιο

ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ

7 & 8 Νοεμβρίου 2018

Χώρος εκδήλωσης:

Δημοτικό Θέατρο Πειραιά

Λεωφ. Ηρ. Πολυτεχνείου 32, Πειραιάς 185 35

7 & 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2018 | ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Πειραιάς: Το λιμάνι και η πόλη

Τετάρτη, 7 Νοεμβρίου 2018, ώρα 18.00

πρώτη συνεδρία Πρόεδρος: Χριστίνα Αγριαντώνη

Ευαγγελία Μπαφούνη

Πειραιάς – Ιστορία μιας μοντέρνας πόλης

Στέλλα Χρυσουλάκη & Παναγιώτης Κουτής

Ανασυνθέτοντας την εικόνα των οικιών του Πειραιά κατά τους ελληνιστικούς χρόνους

Ειρήνη Νταϊφά

Πειραιάς – Το λιμάνι του πολιτισμού

Τζελίνα Χαρλαύτη

Ο Πειραιάς ως διεθνές ναυτιλιακό κέντρο από τα τέλη του 19ου μέχρι τις αρχές του 21ου αιώνα

Διάλειμμα

Ελένη Κυραμαργιού

Μια πόλη από την αρχή – Κοινωνικοί και οικιστικοί μετασχηματισμοί στο Πέραμα

Γιώργος Αραχωβίτης

Πολιτιστική Ακτή Πειραιά – Μια χαμένη ευκαιρία;

Χρήστος Βαχλιώτης

Αναπτυξιακό Πρόγραμμα και Μελέτη Διαχείρισης (Master Plan) της ΟΛΠ ΑΕ

Συζήτηση

Πειραιάς: Το λιμάνι και η πόλη

Πέμπτη, 8 Νοεμβρίου 2018, ώρα 18.00

δεύτερη συνεδρία Πρόεδρος: Κατιάννα Μίχα

Γιάννης Μώραλης

Ο Πειραιάς γυρίζει σελίδα

Βασίλης Καρδάσης

Λαϊκοί άνθρωποι και ποδόσφαιρο – Μια διαχρονική ανάδραση στον Πειραιά

Παναγιώτης Κουστίνης

Εκλογική συμπεριφορά στον Πειραιά – Ιστορική εξέλιξη, κοινωνικές, πληθυσμιακές και πολιτισμικές ορίζουσες

Διάλειμμα

Κωνσταντίνος Χλωμούδης

Πειραιάς – Πόλη και Λιμάνι από το παρελθόν στο μέλλον

Πέτρος Κόκκαλης

Ο Τρίτος Πειραιάς

Νίκος Μπελαβίλας

Μία κρίσιμη στιγμή στην εξέλιξη του Πειραιά – Η αντιφατική δυναμική σχέση της πόλης με το λιμάνι

Συζήτηση

Περιλήψεις ομιλιών

Ευαγγελία Μπαφούνη Πειραιάς – Ιστορία μιας μοντέρνας πόλης

Στην ανακοίνωση αυτή θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε την ιστορία του νεότερου Πειραιά κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ού αιώνα. Το πέρασμα από τον έρημο τόπο στο πολύβουο λιμάνι. Την ιστορία της σημαντικότερης βιομηχανικής πόλης της χώρας του 19ου αιώνα, αλλά και κέντρου του εμπορίου και της ναυτιλίας. Θα επιχειρήσουμε να συνθέσουμε την εικόνα μιας μοντέρνας πόλης με αντιθέσεις και αντιφάσεις, η οποία υπήρξε η ατμομηχανή της εκβιομηχάνισης της χώρας. Να αποκρυπτογραφήσουμε την παράλληλη πορεία και την άνθηση της βιομηχανίας, με την εγκατάσταση, για παράδειγμα, στην πόλη ενός από τους μεγαλύτερους ζωγράφους στην ιστορία της ελληνικής τέχνης, του Κωνσταντίνου Βολανάκη.

Στέλλα Χρυσουλάκη & Παναγιώτης Κουτής Ανασυνθέτοντας την εικόνα των οικιών του Πειραιά κατά τους ελληνιστικούς χρόνους

Ποια μορφή απέκτησαν οι οικίες του Πειραιά κατά την Ύστερη Ελληνιστική Περίοδο; Ποιες ήταν οι δραστηριότητες των ενοίκων του σε κάθε χώρο; Ποιες αλλαγές στις καθημερινές τους συνήθειες διαπιστώνονται μέσω των υλικών τους καταλοίπων; Η λιμενική πόλη του Πειραιά γεννήθηκε από μια ευφυή στρατηγική και οικοδομήθηκε βάσει σχεδίου, έργο του Ιππόδαμου από τη Μίλητο, στον οποίο μετά το 460 π.Χ. ανέθεσε ο Περικλής την εκπόνηση της πολεοδομικής μελέτης και την επίβλεψη της κατασκευής. Η αρχή της ισονομίας που κυριάρχησε στη σχεδίαση της πόλης είχε συνέπεια την επιβολή ενός συγκεκριμένου προτύπου σπιτιού με ομοιόμορφη κάτοψη. Με την πάροδο του χρόνου, η διαφοροποίηση των πολιτικών συνθηκών επέφεραν κοινωνικές μεταβολές, οι οποίες είχαν αντίκτυπο στη διαμόρφωση των ιδιωτικών οικιών, με αποτέλεσμα την αλλαγή του χαρακτήρα της πόλης. Για τις ανάγκες της κατασκευής του ΜΕΤΡΟ στον Πειραιά, οι αρχαιολογικές ανασκαφές χρειάστηκε να φτάσουν σε μεγάλο βάθος. Ως συνέπεια, διενεργήθηκε μια δύσκολη ανασκαφή σε εκτεταμένο υπόγειο δίκτυο κατασκευών, που σχετίζονται με την ύδρευση της αρχαίας πόλης του Πειραιά, οι οποίες απέδωσαν πλήθος ευρημάτων.

Ειρήνη Νταϊφά Πειραιάς – Το λιμάνι του πολιτισμού

Η πόλη του Πειραιά που, χάρη στο μητροπολιτικό λιμάνι της, έχει καταστεί η ναυτική πρωτεύουσα της Ελλάδας, είχε, έχει και οφείλει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε κάθε αναπτυξιακό και κοινωνικό τομέα της χώρας. Η ιστορία της πόλης του Πειραιά και των κατοίκων της σηματοδοτείται από την ικανότητα και τη δύναμή της να στηριχτεί στις επιχειρηματικές και ναυτιλιακές δυνατότητες που της πρόσφερε το λιμάνι της, σε συνδυασμό με τη φιλόξενη αγκαλιά που άνοιξε προς όλους τους ξεριζωμένους και όσους αναζήτησαν μια καλύτερη τύχη στα χώματα και στα νερά της. Γιατί αυτός είναι ο Πειραιάς με το λιμάνι και τον πολιτισμό του! Άνθρωποι, μνήμες και θάλασσα, που δένουν το παλιό με το νέο! Που χτίζουν μια πόλη με μοναδική φυσιογνωμία που βλέπει μπροστά και εξελίσσεται σε όλα τα επίπεδα.

Τζελίνα Χαρλαύτη Ο Πειραιάς ως διεθνές ναυτιλιακό κέντρο από τα τέλη του 19ου μέχρι τις αρχές του 21ου αιώνα

Ο Πειραιάς εξελίχθηκε από τα τέλη του 19ου έως τις αρχές του 21ου αιώνα ως το κύριο ναυτιλιακό κέντρο της ελληνόκτητης ναυτιλίας. Η ανακοίνωση θα αναδείξει τις τέσσερις φάσεις εξέλιξής του: α) την περίοδο μέχρι τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου ο Πειραιάς αναδείχτηκε ως ναυτιλιακό κέντρο της ελληνικής ατμοπλοΐας, έλκοντας την επιχειρηματικότητα από τα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου και των Ελλήνων της Μαύρης Θάλασσας, β) στην μεσοπολεμική περίοδο, όπου γιγαντιώθηκε η ναυτιλιακή κοινότητα του Πειραιά, με άξονα Πειραιά και Λονδίνο, γ) την περίοδο από τον Β Παγκόσμιο πόλεμο μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όπου ο Πειραιάς αποδυναμώθηκε, με το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη να συγκεντρώνουν το πλήθος των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, δ) την περίοδο από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, οπότε ο Πειραιάς μετεξελίχθηκε σε διεθνές επιχειρησιακό κέντρο, του μεγαλύτερου στόλου του κόσμου.

Ελένη Κυραμαργιού

Μια πόλη από την αρχή – Κοινωνικοί και οικιστικοί μετασχηματισμοί στο Πέραμα

Η παρούσα ανακοίνωση θα εστιάσει σε τρεις στιγμές της ιστορίας της ναυπηγοεπισκευαστικής και ναυπηγοκατασκευαστικής βιομηχανίας του Περάματος που διαμόρφωσαν και επηρέασαν την πόλη και θα επιχειρήσει να παρακολουθήσει την οικιστική και κοινωνική συγκρότηση και εξέλιξη του Περάματος. Πρώτη στιγμή αποτελεί η μεταφορά των ξύλινων καρνάγιων από την περιοχή του Αγίου Διονυσίου στον Πειραιά, στο σχεδόν ακατοίκητο και έρημο Πέραμα, το 1926. Μαζί με τα καρνάγια που δημιουργήθηκαν κατά μήκος του παραλιακού μετώπου, εγκαταστάθηκαν σε γειτονικές εκτάσεις οι караβομαραγκοί και οι οικογένειές τους δημιουργώντας τον πρώτο οργανωμένο οικιστικό πυρήνα. Σαράντα χρόνια αργότερα, το 1966, ο ΟΛΠ ξεκίνησε τις επιχειρηματώσεις στη παραλία του Περάματος για τη διαμόρφωση της Ελεύθερης Ζώνης, η λειτουργία της οποίας μετασχημάτισε οριστικά την παραγωγική δραστηριότητα της περιοχής, την εικόνα της πόλης και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των κατοίκων της. Ο μετασχηματισμός αυτός συνέπεσε χρονικά με το πέρασμα από την κατασκευή των ξύλινων καϊκιών στα μεταλλικά σκάφη. Τέλος, το 2009 η οικονομική κρίση στην παγκόσμια οικονομία επηρέασε εξαιρετικά δυσμενώς την παραγωγική δραστηριότητα της περιοχής έως σήμερα. Δεκάδες επιχειρήσεις έκλεισαν ή υπολειποντο και χιλιάδες εργαζόμενοι έμειναν άνεργοι, με την πόλη να αντιμετωπίζει μια πρωτόγνωρη ανθρωπιστική κρίση, χωρίς να διαθέτει τους μηχανισμούς για να ανταποκριθεί στη νέα πραγματικότητα.

Γιώργος Αραχωβίτης

Πολιτιστική Ακτή Πειραιά – Μια χαμένη ευκαιρία;

A. Η Πολιτιστική Ακτή Πειραιά αποτέλεσε ένα φιλόδοξο εγχείρημα, που επιχειρήθηκε το 2010, με πρωτοβουλία του ΟΛΠ, για τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης λιμανιού - πόλης - τουρισμού - πολιτισμού. Αποσκόπησε, σε συνύπαρξη με τις δραστηριότητες του λιμανιού, στη δημιουργία μιας «γειτονιάς μουσείων» και ενός ευρύτατου δημόσιου χώρου, σε επαφή με τη θάλασσα. Ο μετασχηματισμός αυτός προωθήθηκε μέσω δύο διεθνών διαγωνισμών, που προκάλεσαν μεγάλη αποδοχή και αισιοδοξία για τη νέα ποιότητα που εξήγγειλε. B. Στο master plan που έχει καταθέσει ο ΟΛΠ, η Πολιτιστική Ακτή έχει αποσιωπηθεί. Κατατίθενται σκέψεις για να παραμείνει ορατό το ίχνος αυτής της πρωτοβουλίας.

Χρήστος Βαχλιώτης Αναπτυξιακό Πρόγραμμα και Μελέτη Διαχείρισης (Master Plan) της ΟΛΠ ΑΕ

Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα και Μελέτη Διαχείρισης της ΟΛΠ ΑΕ συντάχθηκε από την DomosFeron Consulting Engineers, σύμφωνα με τις διατάξεις του κυρωτικού Νόμου 4404/2016 της Σύμβασης Παραχώρησης, μεταξύ ΟΛΠ ΑΕ και Ελληνικού Δημοσίου. Η ευρύτερη περιοχή των εγκαταστάσεων της ΟΛΠ ΑΕ αποτελεί ανεξάρτητη λιμενική ζώνη, έχει παραχωρηθεί από το υπ. Οικονομικών και βρίσκεται στα όρια με τους όμορους Δήμους Πειραιά, Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Περάματος και Σαλαμίνας. Το προγραμματικό σχέδιο (master plan) του Λιμένα Πειραιώς περιγράφει όλες τις υφιστάμενες υποδομές, αξιολογεί την κατάσταση του Λιμένα και αναλύει τους στρατηγικούς άξονες επενδύσεων και Έργων, για την επόμενη 35ετία. Κρίσιμη παράμετρος είναι η υλοποίηση του 5ετούς επενδυτικού πλάνου της Πρώτης Επενδυτικής Περιόδου (CAPEX), με βάση τη 2016ΣΠ, με Υποχρεωτικές Επενδύσεις Έργων που προϋπολογίζονται σε 293.783.800€. Τα ως άνω έργα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, Προτεραιότητας I και Προτεραιότητας II, ενώ ορίζεται και μία τρίτη κατηγορία για τις πρόσθετες επενδύσεις, τις οποίες προτίθεται να υλοποιήσει η νέα διοίκηση, προϋπολογισμού 325.000.000€.

Γιάννης Μώραλης Ο Πειραιάς γυρίζει σελίδα

Από τον σχεδιασμό στην υλοποίηση της ολοκληρωμένης στρατηγικής και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Παρουσίαση της συστηματικής επεξεργασίας, προώθησης και υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδιασμού της Δημοτικής Αρχής, ώστε η πόλη του Πειραιά να βρεθεί στην αιχμή μιας σύγχρονης ανάπτυξης, προς όφελος της επιχειρηματικής κοινότητας και των κατοίκων, με γνώμονα την ενίσχυση της απασχόλησης. Με πυρήνα την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση, ένα ολοκληρωμένο επενδυτικό σχέδιο με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση ύψους 80.065.000 από το ΕΣΠΑ 2014-2020, η προσέγγισή μας πλαισιώνεται από πληθώρα πρωτοβουλιών και προγραμμάτων που λειτουργούν συνδυαστικά και σε διαφορετικά πεδία, υιοθετώντας ταυτόχρονα ευρείες διαδικασίες διαβούλευσης. Τέτοιες πρωτοβουλίες αφορούν τον ΟΛΠ, την επένδυση στο λιμάνι και τη σχέση της με την πόλη, την αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας, τη νεανική επιχειρηματικότητα, την αναγέννηση περιοχών όπως η Τρούμπα, ο Άγιος Διονύσιος, το Μικρολίμανο και η περιοχή της δημοτικής αγοράς, και δράσεις προβολής και εξωστρέφειας όπως το Destination Piraeus, καθώς και ο νέος θεσμός των Ημερών Θάλασσας. Η αλλαγή σελίδας για τον Πειραιά, την πόλη μας και ένα από τα μεγάλης στρατηγικής σημασίας λιμάνια της Ευρώπης, αρχίζει να αποδίδει καρπούς ύστερα από στρατηγική σκέψη, συντονισμένη δράση, συστηματική διαβούλευση και πολλή δουλειά.

Βασίλης Καρδάσης Λαϊκοί άνθρωποι και ποδόσφαιρο – Μια διαχρονική ανάδραση στον Πειραιά

Το ποδόσφαιρο φτάνει στον Πειραιά σχεδόν μαζί με τους πρόσφυγες της Μικρασίας. Πονεμένοι για το χαμένο βίος τους, ριγμένοι στις παράγκες και τα λασπόνερα, οι Μικρασιάτες βρίσκουν πρόσφορο έδαφος στην ενασχόληση με το ποδόσφαιρο. Το μαζικό και λαϊκό περιεχόμενο της μπάλας, οι απέραντες αλάνες του Πειραιά και των συνοικιών, η ανάγκη της επικοινωνίας στις συνθήκες της στέρησης και της ανέχειας, συνιστούν το πιο γόνιμο πεδίο έλξης των χιλιάδων μεροκαματιάρηδων. Το λιμάνι ως εξωστρεφές περιβάλλον θα διευκολύνει την εκδήλωση αισθήσεων και συναισθημάτων, άρα θα συμβάλει στη διάχυση της λατρείας για την μπάλα σε ευρύτερες μάζες. Από την άλλη πλευρά, οι Πειραιώτες, λίγοι γηγενείς και πλήθος νεοφερμένων της επαρχίας, θα επιδείξουν ισχυρή ώσμωση των προσφυγικών πληθυσμών. Αυτή η τάση θα εκδηλώνεται με την ευκαιρία των ποδοσφαιρικών αγώνων, τις Κυριακές ή τις σχόλες. Την ίδια εποχή, στις ταβέρνες και τα καφενεία, ο λαϊκός κόσμος, ακόμη περισσότερο οι άνθρωποι του κοινωνικού περιθωρίου, θα αναπτύξουν ένα μοναδικό μουσικό ιδίωμα, το ρεμπέτικο τραγούδι. Τελικά ποδόσφαιρο, Ολυμπιακός και ρεμπέτικο θα αναπτύξουν ταυτόσημες δυναμικές, επισκιάζοντας κάθε άλλη κοινωνική συνδήλωση. Ο Πειραιάς θα γίνει η εστία του ρεμπέτικου, όσο και το θεμέλιο της απογείωσης της ποδοσφαιρικής κουλτούρας.

**Παναγιώτης
Κουστίνης**

**Εκλογική συμπεριφορά στον Πειραιά – Ιστορική
εξέλιξη, κοινωνικές, πληθυσμιακές και πολιτισμικές
ορίζουσες**

Η ανακοίνωση αποσκοπεί στην αφηγηματική αποτύπωση της εξέλιξης των εκλογικών συσχετισμών (και ανταγωνισμών) στην ευρύτερη περιοχή του Πειραιά (σημερινές εκλογικές περιφέρειες Α και Β Πειραιώς), από την εγκατάσταση των προσφύγων του 1922 μέχρι σήμερα και μέσα από όλες τις ενδιάμεσες ιστορικές περιόδους (Μεσοπόλεμος, Προδικτατορική περίοδος, Μεταπολίτευση, Κρίση). Έμφαση θα δοθεί στις τοπικές ιδιαιτερότητες και εσωτερικές διαφοροποιήσεις της περιφέρειας, από τη σταδιακή συγκρότηση των προπτυργίων της Αριστεράς έως και την εισχώρηση της Χρυσής Αυγής. Η αναδρομή αυτή θα αντιπαραβληθεί με την πληθυσμιακή και κοινωνική εξέλιξη της πόλης, επιχειρώντας τη διατύπωση συμπερασμάτων ή υποθέσεων για την ιστορική συσχέτιση των παραπάνω παραγόντων.

**Κωνσταντίνος
Χλωμούδης**

**Πειραιάς – Πόλη και Λιμάνι από το παρελθόν
στο μέλλον**

Οι πόλεις-λιμάνια και η πολυπλοκότητα στις σχέσεις των δύο πυλώνων αυτού του συγκροτήματος προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον διεπιστημονικού εύρους. Η σχέση αυτή μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου, και καταγράφονται εξαιρετικά ιδιαίτερες και διαφορετικές συνθέσεις. Σε αυτό το υπόβαθρο, προγραμματισμένα και με σχέδιο, οι περισσότερες λιμενικές πόλεις στον κόσμο αναπτύχθηκαν ως «επιχειρηματικές πόλεις-λιμάνια» εξελισσόμενες από «βιομηχανικές πόλεις-λιμάνια», για να οδηγηθούν στη μετάβαση προς τις «παγκόσμιες πόλεις-λιμάνια». Ο Πειραιάς άργησε περίπου τρεις δεκαετίες να προετοιμάσει την προώθησή του σε αυτή τη νέα διαμορφούμενη δυναμική. Στην Ελλάδα, ανομολόγητα από τους λαμβάνοντες τις αποφάσεις αλλά και από όσους συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτών των αποφάσεων (πανεπιστημιακοί, ΜΜΕ, κοινωνικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ.) καθυστερήσαμε να κατανοήσουμε αυτές τις ραγδαίες εξελίξεις και μόλις τα τελευταία χρόνια αντιληφθήκαμε την σημασία αυτού του σχεδιασμού.

**Πέτρος
Κόκκαλης**

Ο τρίτος Πειραιάς

Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη στον Πειραιά του 21ου αιώνα και οι προκλήσεις του ψηφιακού μετασχηματισμού και της κλιματικής αλλαγής.

**Νίκος
Μπελαβίλας**

**Μια κρίσιμη στιγμή στην εξέλιξη του Πειραιά –
Η αντιφατική δυναμική σχέση της πόλης με το λιμάνι**

Έπειτα από σχεδόν δύο αιώνες ζωής και δύο τουλάχιστον μείζονες κρίσεις –του πολέμου και της αποβιομηχάνισης–, η πόλη και το λιμάνι του Πειραιά φαίνεται ότι περνούν σε μία νέα φάση. Το λιμάνι είναι βέβαιο πλέον ότι ανακάμπτει. Επιστρέφει σε έναν διεθνή ρόλο, πατώντας στις μεταφορές, τον τουρισμό και τη ναυπηγοεπισκευή. Η μητροπολιτική Αθήνα, η ελληνική και βαλκανική ενδοχώρα επανασυνδέονται με αυτό μέσω ενός σύγχρονου νέου σιδηροδρομικού δικτύου αστικών και υπεραστικών μεταφορών. Ανέκαθεν η αστική ζώνη της πόλης του κεντρικού αλλά και του ευρύτερου Πειραιά είχε μία προβληματική σχέση με τον λιμενικό χώρο. Η ρυπογόνα βιομηχανία και ο αποκλεισμός του θαλάσσιου μετάπου είχε διαμορφώσει μία ασφυκτική, αντιθετική σχέση πόλης και λιμανιού. Οι εξελίξεις φέρνουν τον Πειραιά μετεωριζόμενο μεταξύ αυτού του παλαιού, ιδιαίτερα προβληματικού μοντέλου, όπου το λιμάνι επιβαρύνει και δεν συλλειτουργεί με την πόλη, και ενός νέου, μίας ομαλής συνύπαρξης με αμοιβαία οφέλη, με βιώσιμες συνέργειες, με αναβάθμιση του λιμενικού και του αστικού, του θαλάσσιου και του χερσαίου περιβάλλοντος.

Βιογραφικά ομιλητών (αλφαβητικά)

Γιώργος Αραχωβίτης 1972: Απόφοιτος της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ. 1978-1982: Δημοτικός σύμβουλος στον Δήμο της Αθήνας· για ένα διάστημα, πρόεδρος της επιτροπής Πολεοδομίας και Συγκοινωνιών. 1984 έως σήμερα: Διατηρεί το αρχιτεκτονικό γραφείο «Διομόρινθος και συνεργάτες», το οποίο εκπονεί μεγάλης και μικρής κλίμακας, αρχιτεκτονικά και αστικού σχεδιασμού, έργα. 2010-2015: Υπεύθυνος Ανάπτυξης της Πολιτιστικής Ακτής Παιραιά. Έχει ασχοληθεί με έρευνες, δημοσιεύσεις και δράσεις για το κοινωνικό, πολιτικό και αστικό πλαίσιο της πόλης, θεωρώντας την πόλη το κατεξοχήν αποτύπωμα και κοινό τόπο της ανθρώπινης κοινωνίας.

Χρήστος Βαχλιώτης Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1953. Κατάγεται από την ορεινή Αρκαδία και τη Σύμωρη. Το 1978 αποφοίτησε από τη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ. Εργάστηκε ως ελεύθερος επαγγελματίας, μελετητής δημοσίων και μεγάλων ιδιωτικών έργων. Την περίοδο 1985-1990, ως ειδικός μεταπτυχιακός υπότροφος του ΙΚΥ, εκπόνησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Εργαστήριο Οπλισμένου Σκυροδέματος του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ, υπό την εποπτεία του καθ. Θ. Π. Τάσιου. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος επιστημονικά συνέδρια, ομάδες εργασίας, επιστημονικές Επιτροπές και ημερίδες του ΤΕΕ και έχει παρουσιάσει περισσότερες από 14 μεταπτυχιακές διαλέξεις και 22 δημοσιεύσεις, σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και συνέδρια. Από το 2009 είναι ο Project Director της Κ/ξας Domosferon, η οποία είναι ο τεχνικός σύμβουλος της ΣΕΠ ΑΕ και μελετητής και διαχειριστής Έργων (PMD) της ΟΛΠ ΑΕ, μετά τη σύμβαση παραχώρησης 2016, και διαχειρίζεται όλο το αναπτυξιακό τεχνικό πρόγραμμα της νέας διοίκησης, μετά την εξαγορά των μετοχών από την Cosco Shipping Hong Kong Group.

Βασίλης Καρδάσης Γεννήθηκε το 1956 στη Δημητσάνα. Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και οικονομική ιστορία στο Πανεπιστήμιο Παριί 1, Πάνθεον της Σορβόνης. Από το 1987 διδάσκει οικονομική ιστορία στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης, όπου σήμερα υπηρετεί ως καθηγητής. Μελέτες και άρθρα του έχουν δημοσιευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα αντικείμενα των ερευνών του περιλαμβάνουν θέματα της νεότερης ελληνικής ιστορίας, με έμφαση στο εμπόριο, τη ναυτιλία, τη διασπορά, τις οικονομικές νοσοτροπίες και την ιστορία των πόλεων. Σήμερα είναι πρόεδρος της Δ.Ε. του Ελληνικού Ανοικτού Παν/μίου.

Πέτρος Κόκκαλης Σπούδασε Ιστορία στο Hampshire College της Μασαχουσέτης και στο Kennedy School of Government του Πανεπιστημίου Harvard, με μεταπτυχιακό στη δημόσια διοίκηση. Το 1994 εργάστηκε στον Ολυμπιακό, αρχικά από τη θέση του διευθυντή μάρκετινγκ και στη συνέχεια του γενικού διευθυντή, ενώ από το 2000 έως το 2001 κατείχε τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της Θρούλος ΑΕ. Σήμερα διατελεί εντεταλμένος δημοτικός σύμβουλος ανάπτυξης & επιχειρηματικότητας στο Δήμο Παιραιά, αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Κόκκαλη, που έχει στόχο την προώθηση της ειρήνης, της δημοκρατίας και της ευημερίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Είναι επίσης μέλος ΔΣ του εκπαιδευτικού οργανισμού Athens Information Technology, που δραστηριοποιείται στις νέες τεχνολογίες και την ακαδημαϊκή έρευνα και πρόεδρος του ιδιωτικού κολλεγίου Athens Tech, που δραστηριοποιείται στην τεχνολογία, την καινοτομία και τη νεανική επιχειρηματικότητα. Είναι συνιδρυτής και γενικός γραμματέας της οργάνωσης «ΓΗ», που προσφέρει μη τυπική εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και της «Aerphoria», ένα εκκολαπτήριο βιώσιμης επιχειρηματικότητας.

Παναγιώτης Κουστένης Διδάκτορας Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών, απόφοιτος του Τμήματος Μαθηματικών καθώς και του ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» του ίδιου ιδρύματος. Η διδακτορική του διατριβή («Ιστορία και αριθμητική των μεθόδων αντιπροσώπευσης: Διερεύνηση του ελληνικού παραδείγματος») είχε θέμα τη μελέτη της ιστορικής εξέλιξης και τη θεωρητική και εμπειρική ανάλυση των εκλογικών συστημάτων στην Ελλάδα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντοπίζονται στο χώρο της εκλογικής κοινωνιολογίας και της συγκριτικής πολιτικής. Αρθρογραφεί σε επιστημονικά περιοδικά και εφημερίδες. Την περίοδο 2015-2018 δίδαξε μεταπτυχιακά μαθήματα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Παράλληλα εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα ως στατιστικός αναλυτής και ερευνητής.

Παναγιώτης Κουτής Αποφοίτησε από το τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, από το οποίο απέκτησε και μεταπτυχιακό δίπλωμα στην κλασική αρχαιολογία. Εργάζεται ως αρχαιολόγος από το 2000 σε ανασκαφές στην Κρήτη—στην Ελεύθερα Ρεθύμνου και στην περιοχή Μαλίων Ηρακλείου— και από το 2005 σε σωστικές ανασκαφές στις περιοχές ευθύνης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Παιραιώς και Νήσων. Από το 2012 συμμετέχει στην επιστημονική ομάδα της ανασκαφικής έρευνας στο έργο επέκτασης του ΜΕΠΟ στον Παιραιά. Συμμετείχε σε αρχαιολογικές δημοσιεύσεις, ανακοινώσεις και συνέδρια. Έχει διδάξει ως ωρομίσθιος καθηγητής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ως εκπαιδευτής κρατουμένων στις Δικαστικές Φυλακές Κορυδαλλού.

Ελένη Κυραμαργιού Ιστορικός και μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, όπου ασχολείται με την Ιστορία της Ναυπηγοκατασκευαστικής και Ναυπηγοεπισκευαστικής Βιομηχανίας της ευρύτερης περιοχής του Παιραιά τον 20^ο αιώνα, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος ARCHERS που χρηματοδοτείται από το Κοινωνικό Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Σπούδασε στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τον Οκτώβριο του 2015 υποστήριξε τη διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα την οικιστική και κοινωνική συγκρότηση του συνοικισμού της Δραπαιτσάνας από το 1922 έως το 1967. Έχει εργαστεί σε ερευνητικά προγράμματα του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και υπήρξε συντονίστρια του ερευνητικού προγράμματος «Προσφυγικές γειτονίες του Παιραιά: Από την ανάδυση στην ανάδειξη της ιστορικής μνήμης», που υλοποιήθηκε από Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών του ΕΜΠ. Η ερευνά της εστιάζει σε θέματα προσφυγικής εγκατάστασης και βιομηχανικής ιστορίας στην ευρύτερη περιοχή του Παιραιά.

Ευαγγελία Μπαφούνη Σπούδασε ιστορία στο Πανεπιστήμιο Paris I (Institut d'histoire économique et sociale). Υποψήφια δίδασκω του Τμήματος Ιστορίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές (DEA) στο Institut Néohellénique του Πανεπιστημίου Paris IV. Εξειδικεύτηκε στην αρχαιονομία, με υποτροφία του Γαλλικού Κράτους και εκλέχθηκε εκπρόσωπος της Ελλάδας στο Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων την περίοδο 1990-1994. Από το 1985 ως το 2009 εργάστηκε στο Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Παιραιά και από το 2009 είναι διευθύντρια Πολιτισμού. Υπήρξε μέλος της επιτροπής υποψηφιότητας του Παιραιά για Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2021. Έχει ασχοληθεί με θέματα αρχαιονομίας, οικονομικής και τοπικής ιστορίας και ιστορίας των επιχειρήσεων, συμμετέχοντας σε ερευνητικά και αρχαιονομικά προγράμματα. Έχει συμμετάσχει σε επιστημονικές ημερίδες, συμπτώσια και συνέδρια, σε αυτοτελείς και συλλογικές εκδόσεις και δημοσιεύσεις.

Νίκος Μπελαβίλας Διδάσκει πολεοδομία και ιστορία της πόλης στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχ. του ΕΜΠ. Διευθύνει το Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος με πεδίο τις έρευνες για τη Μητροπολιτική Αθήνα, τον Παιραιά, τις μεταφορές, το αστικό πράσινο και το ιστορικό περιβάλλον. Στο βιβλιογραφικό του έργο περιλαμβάνονται 25 μονογραφίες και συλλογικές εκδόσεις. Έχει βραβευτεί σε διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Συμμετείχε στη δημιουργία του Τεχνολογικού-Πολιτιστικού Πάρκου Λαυρίου, του Βιομηχανικού Μουσείου της Ερμούπολης και της Ταμιοθήκης της Ελλάδος. Είναι αναπληρωματικό μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων και επιστημονικός αξιολογητής της UNESCO-COMOS στο World Heritage List.

Γιάννης Μώραλης Γεννήθηκε το 1968 και φοίτησε στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Παιραιά. Γιος του αείμνηστου υπουργού Πέτρου Μώραλη, είχε πάντα ενδιαφέρον για τα κοινά και την πολιτική, χωρίς όμως να έχει ενταχθεί ενεργά σε κάποιο πολιτικό κόμμα. Εργάζεται από 22 ετών. Τα τελευταία 20 χρόνια δραστηριοποιείται στον Παιραιά τόσο ως ελεύθερος επαγγελματίας στο χώρο του αθλητικού μάρκετινγκ και της επικοινωνίας, όσο και ως στέλεχος της ΠΑΕ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ, έχοντας αναλάβει σημαντικές θέσεις ευθύνης. Το 2011 ανέλαβε τη θέση του αντιπροέδρου και του γενικού διευθυντή της, ένα χρόνο αργότερα εκλέχθηκε πρόεδρος της Super League, ενώ από το 2017 τελεί πρόεδρος της ΠΑΕ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ. Στις δημοτικές εκλογές του 2014 εξελέγη δήμαρχος Παιραιά. Ως δήμαρχος Παιραιά είναι μέλος των ΔΣ του ΟΛΠ ΑΕ, του Γηροκομείου Παιραιά και του Ιδρύματος Ζαχαρίου.

Ειρήνη Νταϊφά Κόρη της Ελένης και του αξιωματικού Σταύρου Νταϊφά, γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε ψυχολογία και κοινωνιολογία στην Ελλάδα και διοίκηση επιχειρήσεων στη Μεγάλη Βρετανία. Έχει αναλάβει την οικογενειακή ναυτιλιακή επιχείρηση (STAVROS DAIFAS MARITIME CORPORATION S.A.) της οποίας είναι πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος. Η σχέση της με τον Πειραιά ξεκινάει από την αγάπη της για την ίδια την πόλη. Το 2014 εξελέγη δημοτική σύμβουλος του Δήμου Πειραιά και κατέλαβε την θέση της ενταλμένης συμβούλου στον τομέα πολιτισμού της πόλης, ενώ παράλληλα είναι και μέλος του ΔΣ του ΟΠΑΝ (Οργανισμός Πολιτισμού & Αθλητισμού Νέων) του Δήμου. Το 2016 εξελέγη πρόεδρος της ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΠΕΡΑΙΑ – γεγονός που φέρνει για πρώτη φορά στα χρονικά της Λέσχης γυναίκα σε αυτή τη θέση. Σήμερα, συμμετέχει ενεργά σε 40 περίπου σωματεία και ιδρύματα. Μεταξύ άλλων, είναι γενική γραμματέας του ΔΣ της «HELMERΑ» (Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος), αντιπρόεδρος του μη-κερδοσκοπικού πολιτιστικού σωματείου «ΕΤΑΙΡΙΑ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΠΕΡΑΙΑ» και αρωγό μέλος του Συλλόγου Φίλων Παιδιών με Καρκίνο «ΕΛΠΙΔΑ».

Τζέλινα Χαρλαούη Διευθύντρια το Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας στην Κρήτη από το 2017, είναι καθηγήτρια Ναυτιλιακής Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Σπούδασε στα Πανεπιστήμια Αθηνών (πτυχίο), Καίμπριτζ (M.Phil.) και Οξφόρδης (D.Phil.). Ξεκίνησε την καριέρα της ως λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Πειραιά (1990-2003) και από το 2003 συνέχισε στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Έχει διατελέσει πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου (2004-2008) και πρόεδρος της International Maritime History Association (2004-2008). Έχει υπάρξει Visiting Fellow στα Πανεπιστήμια Harvard, Οξφόρδης και σε άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Έχει διευθύνει άνω των 10 ελληνικών και διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων. Έχει δημοσιεύσει 25 επιστημονικά βιβλία σε αγγλικούς, καναδικούς και ελληνικούς εκδοτικούς οίκους και πάνω από 50 άρθρα σε πολυσυλλεκτικούς τόμους και διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Κωνσταντίνος Χλωμούδης Κοσμήτορας της Σχολής Ναυτιλίας και Βιομηχανίας του Πανεπιστημίου Πειραιά. Είναι οικονομολόγος, καθηγητής στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Παν/μίου Πειραιά. Έχει δημοσιεύσει πολλές μελέτες σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια. Έχει συμμετάσχει αυτοτελώς ή σε συνεργασία στην έκδοση μεγάλου αριθμού βιβλίων, σχετικών με το πεδίο της θαλάσσιας οικονομίας.

Στέλλα Χρυσουλάκη Σπούδασε αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Grenoble στη Γαλλία. Τον τίτλο του διδάκτορα τον απέκτησε το 1981 από το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης-Paris IV. Στο υπουργείο Πολιτισμού εργάζεται από το 1984, υπηρετώντας επί σειρά ετών στη διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και στη διεύθυνση Μουσείων, με δράσεις που αφορούν εκπαιδευτικά προγράμματα, θέματα μουσείων και διεθνείς οργανισμούς. Έχει συγγράψει σημαντικό αριθμό επιστημονικών ανακοινώσεων και έχει συμμετάσχει σε συνέδρια της ημεδαπής και αλλοδαπής. Από το 2012 υπηρετεί ως έφορος αρχαιοτήτων στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων.

Διοικητικό Συμβούλιο

Κατιάννα Μίχα	Πρόεδρος
Σάββας Κονταράτος	Αντιπρόεδρος
Χρυσάνθη Μωραϊτή-Καρτάλη	Διευθύνουσα Σύμβουλος
Χριστίνα Αγριαντώνη	
Γιάννης Βούλγαρης	
Ελισάβετ Κοτζιά	
Νίκη Μαρωνίτη	
Ιωάννα Πετροπούλου	
Θανάσης Χατζόπουλος	

Πληροφορίες/Γραμματεία

Σχολή Μωραϊτή
Αλ. Παπαναστασίου & Αγ. Δημητρίου
154 52 Ψυχικό

Τόνια Όκου
210 679 5000
210 679 5090 (φαξ)
espoudon@moraitis.edu.gr
tokou@moraitis.edu.gr

Ουρανία Καϊάφα
210 363 9979

espoudon@moraitis.edu.gr
okaiafa@moraitis.edu.gr

Η Εταιρεία Σπουδών χρησιμοποιεί χαρτί που παράγεται κατά 100% από ανακυκλωμένο χαρτοπολτό, με απομελάνωση χωρίς λεύκανση και χωρίς ίχνη παραγόντων οπτικής φωτεινότητας. Παράκληση: Φροντίστε να ανακυκλωθεί.

Επόμενη εκδήλωση

Το πρόσωπο και το έργο: Δημοσθένης Κοκκινίδης

Τρίτη, 11 Δεκεμβρίου 2018, 18.30

Ο Δημοσθένης Κοκκινίδης

συνομιλεί με τον **Ανδρέα Ιωαννίδη**, τον **Γιώργο Χαρβαλιά**

και τον **Θανάση Χατζόπουλο**

Χώρος εκδήλωσης:

Πολυχώρος του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής

Στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Βασ. Σοφίας και Κόκκαλη 1

Νέες εκδόσεις

Το θήλυ και οι ανατρεπτικές όψεις του στην ελληνική αρχαιότητα, 2017

Το χρήμα στην καθημερινότητα, 2018

Η πρόσληψη των μετανεωτερικών ιδεών στην Ελλάδα, 2018

Επόμενες εκδόσεις

Δημήτρης Μαρωνίτης. Άνδρας πολύτροπος

Περιπέτειες του ιδιωτικού στη μεταπολιτευτική Ελλάδα